

Samen voor de werkende klasse

Mensen voorop, niet het kapitaal

Concept Verkiezingsprogramma SP Europese verkiezingen 2024

SP

21 december 2023

De programmacommissie:

Arnout Hoekstra (voorzitter), Jasper van Dijk, Eelco Eikenaar, Sebastiaan van den Hout, Vera Inekci, Renske Leijten, Bram Roovers, Peter van Zutphen.

Samen voor de werkende klasse

Mensen voorop, niet het kapitaal

Concept Verkiezingsprogramma SP Europese verkiezingen 2024

INHOUD

1 DE SP EN EUROPA	3
2 DEMOCRATISERING	6
3 NIET DE MARKT MAAR DE MENSEN	9
4 KLIMAATRECHTVAARDIGHEID	13
5 EEN SCHOON MILIEU	15
6 MIGRATIE	17
7 VREDE, VEILIGHEID EN BUITENLANDBELEID	19
8 DIGITALISERING	21
9 GEZONDE, BETAALBARE EN VEILIGE PRODUCTEN	23
BEGRIPPENLIJST	27

1 DE SP EN EUROPA

EEN SOCIAAL EUROPA

In de huidige Europese Unie, gedomineerd door de belangen van het kapitaal, staan menselijke waardigheid, gelijkheid en solidariteit onder druk. Het kapitalisme bevordert de uitbuiting van mensen, creëert sociale tweedeling, vervuult het milieu en put onze planeet uit. Hebzucht leidt tot conflicten en zorgt voor grote vluchtelingenstromen. Het bewustzijn groeit dat de kapitalistische markteconomie niet functioneert en eindig is.

Om effectief samen te werken, is het essentieel dat er overeenstemming bestaat over fundamentele waarden. Wij streven naar een samenleving waarin we niet gebonden zijn aan de grillen van de markt of een alomtegenwoordige overheid. Wij komen op voor de waardigheid van ieder mens en de gelijkwaardigheid van mensen onderling. Wij geloven in de kracht van solidariteit. De belangen van de werkende klasse stellen wij altijd boven die van de niet-werkende aandeelhouders. Wij geloven dat een andere Europese Unie mogelijk is. Ware verandering is mogelijk wanneer mensen verenigd zijn en zelf de toekomst vormgeven. Dat vraagt om radicale democratisering van overheden en de economie.

Naast onze kritiek op de huidige EU, presenteren we in ons programma duidelijke voorstellen over hoe het anders kan. We dragen oplossingen aan voor problemen die mensen in hun dagelijks leven tegenkomen en waarbij samenwerking met andere landen grote voordelen kan bieden.

‘Socialisten zijn internationalisten: wij zetten ons in voor de menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit overal in de wereld.’

Heel de mens, beginselprogramma SP

GRENZELOOS KAPITALISME

Onze samenleving bestaat uit een werkende klasse en een bezittende klasse: een grote groep mensen die het werk verrichten en een kleine groep niet-werkende aandeelhouders die winst halen uit de productiviteit van anderen. De geschiedenis van de naoorlogse Europese eenwording is een geschiedenis waarbij de vrije markt en de belangen van de kapitalisten voorop stonden. We accepteren niet dat de economische wetten van het kapitalisme de marges bepalen waarbinnen de politiek mag opereren. Het is aan ons allemaal om te zorgen dat de toekomst van de Europese samenwerking een toekomst wordt van de belangen van mensen. Een toekomst gebaseerd op de universele waarden van menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.

De uitbuiting van werknemers, de uitputting van het milieu en de ontwijking van belastingen is voor kapitalisten een internationale aangelegenheid. Productie vindt plaats daar waar de lonen het laagst zijn, de arbeidsomstandigheden het slechtst en de milieueisen het zwakst. Voor locatieafhankelijke productie wordt via arbeidsmigratie de loonkosten beperkt. De winsten worden vervolgens via briefbusfirma's verschoven naar de landen waar winstbelastingen laag zijn. Het vermogen wordt gestald bij banken in belastingparadijzen waar de belasting op vermogen laag is en de mogelijkheden om anoniem te sparen het grootst.

De huidige EU is neoliberal, wat wil zeggen dat van werkelijk alles een markt wordt gemaakt. Op deze vrije markten kunnen plunderende bedrijven ongestoord hun zakken vullen. Collectief en zonder winstoogmerk voorzien in basisbehoeften wordt gezien als oneerlijke concurrentie en marktverstoring. Landen worden via Brussel gedwongen hun publieke diensten zoals vervoersmaatschappijen, huurwoningen, zorginstellingen, energiebedrijven en pensioenfondsen te priva-

1 tiseren. Vervolgens kunnen aandeelhouders deze eenvoudig in hun private handen krijgen en er
2 heel veel geld uit onttrekken.

3
4 Ondertussen zien we dat de EU probeert de 'vrije' markteconomie met industriebeleid te beheer-
5 sen, maar jammer genoeg gebeurt dit vooral vanuit de belangen van grote multinationals en hun
6 aandeelhouders. Met subsidies en wetten stuurt de EU de economische activiteiten binnen de
7 EU en poogt ze te concurreren met andere wereldmachten. Maar al te vaak gebeurt dit ten koste
8 van de belangen van gewone mensen en ons milieu, ook betekent dit vaak onnodige bemoeie-
9 nis in zaken die we prima op nationaal niveau kunnen regelen. Het democratisch gehalte en de
10 transparantie is ver te zoeken. De macht van de bedrijfslobby is daardoor groot. Deze lobby is een
11 machtsmiddel van het kapitalisme en moet worden bestreden met volledige transparantie.

12
13 Het is aan de SP om fundamentele kritiek te leveren op deze huidige EU, mensen te organiseren,
14 alternatieven aan te dragen en samen te werken met iedereen die onze uitgangspunten onder-
15 schrijft.

16 17 18 **ZELF OF SAMEN?**

19 De SP staat voor internationale samenwerking, maar is tegen de vorming van een federaal Europa.
20 Besluitvorming zou zo lokaal mogelijk moeten zijn, waardoor mensen meer zeggenschap hebben
21 en we beter kunnen inspelen op de specifieke omstandigheden. Veel zaken kunnen we dus goed
22 regelen zonder Europese bemoeienis. Daarom verwijzen we voor lokale, regionale en nationale
23 vraagstukken graag naar onze verkiezingsprogramma's voor gemeenteraads-, provinciale en
24 Tweede Kamerverkiezingen.

25
26 Er zijn echter een aantal belangrijke uitdagingen die grensoverschrijdend zijn en vragen om inter-
27 nationale samenwerking, zoals migratie, uitbuiting, klimaatverandering, milieuvervuiling en belasting-
28 ontwijking. Met de oprichting van de EU is het aantal grensoverschrijdende uitdagingen toegenomen,
29 aangezien we nu een gezamenlijke interne markt en een gedeelde munt hebben. Bij elk Europees
30 voorstel stelt de SP altijd de vraag: komt dit voorstel de werkende klasse ten goede of niet?

31 32 **INTERNATIONALE SAMENWERKING VIA DE EU**

33 De Europese Unie is een samenwerkingsproject van momenteel 27 landen. Het Europees Parlement
34 is daarbij slechts een van de vele instituten waar een stukje van de macht ligt. Het is een geman-
35 keerd parlement, omdat het zelf geen wetten mag schrijven. De echte macht van de EU ligt in de
36 schemerige achterkamertjes van de regeringsleiders (Europese Raad) en de ambtenaren (Europese
37 Commissie).

38
39 Vanwege het relatief beperkte aantal inwoners heeft Nederland een bescheiden invloed in het
40 immense Europese Parlement. Daarom bundelen wij als socialisten onze krachten met gelijkge-
41 stemde partijen in andere EU-landen. Samen kunnen we, gebaseerd op onze gedeelde waarden,
42 een krachtigere vuist maken dan wanneer ieder voor zichzelf strijdt.

43 44 **GEEN EUROPESE FEDERALE SUPERSTAAT**

45 De SP heeft altijd een kritische blik gehad op de Europese eenwording. In de vroege jaren '90
46 voerden we de campagne 'Nee tegen deze EG' tegen het Verdrag van Maastricht. Sinds 1997 waren
47 we de leidende kracht in de campagne tegen de euro. In 2005 behaalden we de overwinning in het
48 referendum tegen de Europese grondwet. In 2016 behaalden we opnieuw een overwinning in het
49 referendum tegen het associatieverdrag met Oekraïne. We voerden krachtige campagnes tegen
50 handelsverdragen zoals CETA en TTIP. Wij zijn vóór internationale samenwerking, maar hebben
51 ernstige bedenkingen bij de werking van de huidige Europese Unie.

52
53 In de EU heeft elk land zijn eigen unieke geschiedenis en cultuur, waardoor we verschillende talen
54 spreken en verschillende gewoonten hebben. De omvang van de unie is dynamisch, met landen
55 die toetreden en vertrekken. In tegenstelling tot wat wij op nationaal niveau zien, is er op Europees

niveau geen homogeen volk dat wordt verbonden door gedeelde kenmerken zoals geschiedenis, cultuur, taal, tradities en identiteit. Samenwerking vereist geen volledige samensmelting. Daarom streven wij, in tegenstelling tot Eurofederalisten, niet naar een volledige Europese integratie tot een federale superstaat.

ZELFBESCHIKKINGSRECHT VAN LANDEN

Wij respecteren de autonomie van landen. Mensen hebben altijd het laatste woord via nationale democratie. Als lidstaten het overdragen van nieuwe bevoegdheden niet in hun belang achten, kunnen ze kiezen voor een 'opt-out' en er niet aan meedoen. Het moet mogelijk worden om – na onderhandeling met andere landen in de EU – niet (meer) mee te doen met bepaald Europees beleid. Zo moet een land uit de monetaire unie kunnen stappen of het grenzeloze verkeer van goederen, diensten, kapitaal en arbeid kunnen beperken. Momenteel gebeurt het vaak dat landen geen aanvullende eisen kunnen stellen die verder gaan dan de Europese regels (maximale harmonisatie). Wij hechten eraan dat landen altijd het recht behouden om aanvullende eisen te stellen (minimale harmonisatie).

EEN WAAKHOND IN BRUSSEL

De SP voert een krachtige oppositie tegen de heersende macht. Ook in Europa. Zolang die heersende macht er nog zit zullen wij de rol van waakhond vervullen, die misstanden aan de orde stelt en sociale alternatieven aandraagt. Verspilling van gemeenschapsgeld brengen wij aan het licht en stellen wij aan de kaak. Een parlement biedt ons een podium om ons verhaal te vertellen, maar we weten dat echte verandering uiteindelijk voortkomt uit het volk, vanuit de buurten en de werkvloer. Daarom verbergen wij ons niet in de Brusselse bubbel, maar staan we schouder aan schouder met de mensen om wie het uiteindelijk gaat.

THUISBLIJVEN HELPT NIET

Deze verkiezingen staat er veel op het spel. Daar waar Eurofederalistische politieke partijen streven naar meer macht voor Brussel en nationalistische partijen de Europese samenwerking willen verlaten, bieden wij een uniek en breed gedragen alternatief. Helaas voelen velen de drang om niet te stemmen, omdat ze het vertrouwen in de Europese Unie hebben verloren en denken dat het toch niets uitmaakt. Maar stilzitten brengt ons niet verder. Die stemmen gaan verloren en niemand zal hen horen. Jouw stem kan de almacht van Brussel – geregeerd door de belangen van het grootkapitaal – inperken en bijdragen aan een sterk Nederland waar we met andere landen samenwerken wanneer dat nodig is. Strijd mee voor een Europese samenwerking waarin de belangen van mensen, dieren en het milieu vooropstaan. Strijd mee, stem SP.

2 DEMOCRATISERING

EEN NIEUWE EUROPESE BESTUURSCULTUUR

In de afgelopen decennia is de EU een omvangrijk, ondemocratisch en bureaucratisch geheel geworden. We kunnen daar verandering in brengen. Europese samenwerking is nog steeds een goed idee, maar dan wel met de belangen van mensen voorop. We bouwen daarom aan een coalitie van EU-lidstaten die willen onderhandelen over een nieuw Europees verdrag. In dat verdrag versterken we de zelfstandigheid van de aangesloten landen, vergroten we de inspraak van mensen en geven we lidstaten hun bevoegdheden terug. In dit verdrag maken wij afspraken over een andere bestuurscultuur, waarin de houding van de Europese instituten volledig dienstbaar is aan de werkende klasse. Wij beperken het zogenaamde vrije verkeer van de Europese interne markt en leggen daarmee de macht van het grootkapitaal aan banden. Dit voor een Europese Unie waarin de belangen van mensen, dieren en milieu voorop staan, en niet langer de markt en de winsten van multinationals. Dit nieuwe verdrag zal in een referendum worden voorgelegd aan de bevolking.

MACHT: KIEZERS VERSUS LOBBYISTEN EN AMBTENAREN

Grote bedrijven en industrieën proberen met hun lobby de besluitvorming te beïnvloeden ten gunste van hun belangen. Dit is gevaarlijk omdat grote bedrijven vaak meer middelen hebben dan gewone inwoners of kleinere belangengroepen. Te veel bedrijfsinvloed ondermijnt de democratie. Kiezers moeten erop kunnen vertrouwen dat hun volksvertegenwoordigers beleid maken op basis van het algemeen belang en niet op basis van de belangen van bedrijven.

In een gezonde democratie treed je daarom op tegen hen die met geld invloed proberen te kopen. De invloed van grote bedrijven en banken in Brussel moet sterk worden beperkt. Het beleid moet worden bepaald door democratisch gekozen volksvertegenwoordigers, niet door lobbyisten van het grootkapitaal. Corrupte Europarlementariërs pakken wij keihard aan, maar ook de bedrijven en landen die volksvertegenwoordigers proberen om te kopen mogen daar niet ongestraft mee wegekomen en moeten de toegang tot de Europese instellingen worden ontzegd.

Het is belangrijk dat mensen invloed kunnen uitoefenen op de besluitvorming. Omdat wij willen dat landen zelf het laatste woord hebben, kunnen inwoners op nationaal niveau referenda afdwingen om besluiten te beïnvloeden. We zien dat er door gemeenten, regio's en provincies veel geld wordt besteed om in Brussel potjes met geld te zoeken en vooral gezellige uitstapjes te maken. Dit zien wij ook terug in het ondemocratische schaduwparlement bestaande uit lokale en regionale bestuurders: het Comité van de Regio's (CoR), dat wat ons betreft kan worden opgeheven. In plaats daarvan willen wij dat vaker de mensen om wie het gaat erbij worden betrokken, bijvoorbeeld via volksraadplegingen.

We willen geen beleid opgelegd krijgen door ongekozen ambtenaren, daarom kan de Europese Commissie in haar huidige vorm als politiek orgaan worden afgeschaft. In plaats daarvan krijgt het Europees Parlement meer positie als plek waar direct gekozen volksvertegenwoordigers afspraken kunnen maken en het recht krijgen om gezamenlijk Europese wetten voor te stellen. Het Europees Parlement moet daarom het recht krijgen om initiatiefvoorstellen in te dienen. Het moet mogelijk worden dat leden van nationale parlementen gelijktijdig ook lid kunnen zijn van het Europees Parlement (dubbelmandaat). Op die manier is het Europees Parlement veel meer een samenwerking van nationale parlementen. Een groot deel van de taken van de Eurocommissarissen leggen wij bij de vakministers van nationale regeringen. Ieder half jaar is een ander land voorzitter van de EU. Het land dat op dat moment het voorzitterschap bekleedt, zorgt ervoor dat de Europese vakministers tot voorstellen komen.

Wij willen dat er wordt gekozen voor één vergaderlocatie; daarmee maken we een einde aan het maandelijkse verhuiscircus tussen Brussel en Straatsburg. De salarissen van Europese politici en topambtenaren kunnen aanzienlijk worden verlaagd, evenals de buitensporige onkostenvergoe-

dingen en privileges. We maken een einde aan de Brusselse draaideur waarin Europese ambtenaren en commissarissen overstappen naar het bedrijfsleven en van daaruit hun voormalige collega's gaan beïnvloeden, of waarin, omgekeerd, lobbyisten, consultants en managers van het bedrijfsleven voor de Commissie gaan werken. De bescherming van klokkenluiders die misstanden zoals fraude of machtsmisbruik bij Europese instellingen en bedrijven aan de kaak stellen, dient versterkt te worden.

TRANSPARANTIE

De besluitvorming van de EU is momenteel ondoorzichtig en moeilijk te controleren. Het stemgedrag en alle documenten van de Europese Raad van ministers willen wij openbaar en toegankelijk. Van zowel de politici, lobbyisten als van de vertegenwoordigers van de lidstaten (PV) verwachten wij volledige openheid van lobbyactiviteiten via een compleet lobbyregister waarin alle gesprekken met lobbyisten en besproken onderwerpen worden bijgehouden en gepubliceerd. Europarlementariërs leggen voortaan publiekelijk verantwoording af waaraan ze hun onkostenvergoeding besteden.

VOORLOPIG GEEN UITBREIDING VAN DE EU

Wij willen met zoveel mogelijk landen samenwerken. Om toe te kunnen treden tot de EU moet een land wel aan de Kopenhagencriteria voldoen. Het toetreden tot de EU is een langdurig en complex proces, zowel voor het land als voor de rest van de EU. Daarom moet uitbreiding gedoseerd en in een verantwoord tempo plaatsvinden. De EU is in het verleden te snel gegroeid. Uitbreiding met nog meer landen is nu dan ook niet verstandig. We zien al hoe fout het gaat in landen als Polen en Hongarije, als het gaat om het respect voor de democratische rechtsstaat. Als zij weigeren om de rechtsstaat in hun land te verbeteren, zullen zij uiteindelijk de EU moeten verlaten.

Hoewel de brute inval van Rusland in Oekraïne onacceptabel is, betekent dit niet automatisch dat landen zoals Oekraïne en Moldavië tot de EU moeten toetreden, vooral wanneer zij nog niet voldoen aan de toetredingscriteria. Wanneer een land niet lid kan worden van EU, wil dit niet zeggen dat wij niet vanuit de EU met dat land kunnen samenwerken. De Raad van Europa is een goed voorbeeld van continentale samenwerking ten gunste van vrede, mensenrechten en democratie.

GEEN RUIMTE VOOR MENSENRECHTENSCHENDINGEN

Gedeelde waarden zoals die van democratie, de rechtsstaat en de rechten van de mens, zoals verwoord in het EVRM en het EU-Handvest, kunnen nooit vrijblijvend zijn. De EU moet eindelijk toetreden tot het Europees Mensenrechtenverdrag en het Europees Sociaal Handvest van de Raad van Europa. Landen die aan de EU willen deelnemen moeten democratie, de rechtsstaat en de grondrechten van mensen waarborgen. Respect voor de mensenrechten en fundamentele vrijheden zijn onderdeel van de toetredingscriteria. Dit houdt ook in dat mensen het recht hebben om te demonstreren en te staken. Waar mogelijk moet er steun worden geboden aan organisaties en projecten om mensenrechten, rechten van minderheden en de democratie te versterken in landen waar dat nodig is. Wanneer landen niet langer voldoen aan de toetredingscriteria, zullen wij voorstellen om sancties op te leggen. In het uiterste geval zullen wij voorstellen om het betreffende land uit de unie te verwijderen.

'Onze inzet lokaal en nationaal is steeds verbonden met de strijd van mensen elders. Overal steunen we organisaties die in actie komen tegen onrecht: tegen uitbuiting en discriminatie; tegen uitputting van de aarde en vernietiging van de natuur; tegen oorlog en geweld.'

Heel de mens, beginselprogramma SP

3 NIET DE MARKT MAAR DE MENSEN

EEN UNIE MET GROTE VERSCHILLEN ÉN OPEN GRENZEN. WAT KAN ER MISGAAN?

Sinds het Verdrag van Maastricht (1992) zijn de interne landsgrenzen verdwenen. Verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal zijn daarmee een Europese aangelegenheid geworden. Deze samenwerking heeft voordelen, zoals gemakkelijker reizen, online winkelen in buitenlandse webshops, tijdelijk werken in het buitenland of van je pensioen genieten in een warmer land met lagere prijzen. Maar het volledig opheffen van grenzen heeft eveneens ernstige nadelen. Gewetenloze profiteurs benutten deze vrijheden om hogere winsten te genereren ten koste van de samenleving. Productie verplaatst zich naar gebieden waar de kosten het laagst zijn, terwijl werknemers begrijpelijk genoeg op zoek gaan naar landen met meer perspectief, waarnaar ze vaak worden verleid door valse beloftes van gouden bergen. Om werknemers en onze publieke diensten te beschermen beperken we het vrije verkeer waar nodig.

BESCHERMEN VAN WERKNEMERS

Iedere werknemer heeft recht op een fatsoenlijk loon en ieder mens heeft recht op een fatsoenlijk bestaan. Het is onwenselijk dat landen elkaar beconcurreren op lonen en daarmee lonen bewust laag houden.

Omdat veel bedrijven op Europese schaal actief zijn, moeten ook de vakbondsrechten internationaal gewaarborgd zijn. Werknemers moeten toegang hebben tot vakbonden en vice versa. De onafhankelijkheid van vakbonden ten opzichte van werkgevers moet gewaarborgd zijn, waarbij alleen onafhankelijke vakbonden cao's kunnen afsluiten. Er moet voldoende bescherming zijn tegen intimidatie, discriminatie en benadeling van werknemers en vakbondsleden.

Er moeten strikte voorwaarden komen voor internationaal opererende uitzendbureaus om uitbuiting van uitzendkrachten te voorkomen. Tijdelijkheid van uitzendwerk moet worden gewaarborgd met een vastgesteld maximum. Schijnzelfstandigheid moet worden aangepakt: steeds meer mensen werken formeel als zelfstandig ondernemer maar zijn feitelijk werknemers zonder de bijbehorende bescherming van het arbeidsrecht, sociale zekerheid en cao. Bedrijven die bewust hun verdienmodel baseren op schijnzelfstandigheid moeten worden beboet.

Om werknemers te beschermen tegen de gevaren van asbest, dienen er strenge Europese eisen worden gesteld. Werknemers dienen beschermd te worden tegen de ingebouwde vooringenomenheid van kunstmatige intelligentie in softwarepakketten die de prestaties van werknemers monitoren. Wanneer een failliet bedrijf wordt overgenomen en de activiteiten worden voortgezet, dient het personeel in dienst te worden gehouden.

PUBLIEKE DIENSTEN IN PUBLIEKE HANDEN

Onder de druk van Brussel zijn veel publieke diensten tot marktwaar gemaakt. Sectoren zoals het openbaar vervoer, volkshuisvesting en de energiesector zijn geliberaliseerd, gedereguleerd en geprivatiseerd. Samengevat: we hebben er niets meer over te zeggen, het zijn de aandeelhouders die de koers bepalen met hogere prijzen en mindere kwaliteit als gevolg. Dat moet anders, onze voorzieningen horen onder democratisch bestuur en democratisch toezicht. Onze vrijheid om zelf te bepalen hoe wij dat in ons eigen land organiseren is nu door de EU enorm beperkt.

Gemeenten, provincies en landen moeten het recht hebben om zaken zelf te organiseren, met name daar waar de markt tekortschiet, zoals bij diensten die nooit failliet mogen gaan. Zij moeten waar nodig de door de EU afgedwongen privatiseringen kunnen terugdraaien. Ook moeten overheden, indien dat om maatschappelijke redenen noodzakelijk is, financiële steun kunnen bieden zonder gestraft te worden onder het voorwendsel van oneerlijke staatssteun. Bij aanbestedingen moet het om kwaliteit, betrouwbaarheid en duurzaamheid gaan, niet alleen om de laagste prijs. Wij moeten af van verplichte Europese aanbestedingen van diensten die van sociaal belang zijn. Over-

heden moeten met aanbieders een langdurige relatie kunnen aangaan voor bijvoorbeeld jeugd- en thuiszorg.

BREEK DE MACHT VAN BELASTINGONTWIJKENDE MULTINATIONALS

Landen laten zich tegen elkaar uitspelen. Nationale regeringen beconcurreren elkaar met belastingverlaging om zo de hoofdkantoren van multinationals binnen te halen. Het resultaat hiervan is dat multinationals veel minder belasting betalen dan het kleinbedrijf; zij dragen dus niet hun eerlijke deel bij aan onze gezamenlijke voorzieningen. Landen moeten elkaar helpen in plaats van concurreren en bevechten. Landen mogen niet toestaan dat ze tegen elkaar worden uitgespeeld; ze moeten gezamenlijk de strijd aangaan tegen belastingontwijkende kapitalistische multinationals. Zij moeten opkomen voor de inwoners. Hiervoor is het nodig om in EU-verband een vuist te maken tegen bedrijven die over de rug van mensen zoveel mogelijk geld willen verdienen. Wij kunnen belastingconcurrentie verminderen door als EU lid te worden van de OESO en ervoor te zorgen dat alle EU-lidstaten zich houden aan de afspraken van de OESO met betrekking tot een minimum belastingtarief. Brievenbusfirma's moeten worden bestreden

VERSTERKEN VAN HET KLEINBEDRIJF

De interne markt heeft vooral de grote bedrijven bevorderd door schaalvergroting te promoten, waardoor ze groter en machtiger konden worden. Wij willen dat er meer ruimte komt voor kleine ondernemers die zich richten op de lokale en nationale markt. Zij worden nu vaak kapot geconcurrereerd door de grote bedrijven. We moeten het Europees mededingingsbeleid hervormen zodat het de belangen van de mensen dient, niet die van de multinationals. Daarmee wordt de macht van grote bedrijven ingeperkt en komt er meer ruimte voor het kleinbedrijf. Als het nodig is om een einde te maken aan de dominantie van grote bedrijven, moeten zij kunnen worden opgeknipt. Er moet op worden toegezien dat overheden en grote bedrijven altijd binnen 30 dagen hun rekeningen betalen.

DE MONETAIRE UNIE

De Economische en Monetaire Unie (EMU) is op termijn onhoudbaar omdat de economieën van de eurolanden te veel van elkaar verschillen. Die verschillen worden ook niet kleiner. Eurolanden in moeilijkheden worden voortaan niet meer 'gered' met belastinggeld in ruil voor harde bezuinigingen. Schuldeisers, ook banken, zullen moeten betalen voor hun risicovolle investeringen en landen moeten gecoördineerd kunnen uittreden. We zien niets in een digitale euro die de macht van bankiers onaangetast laat. Het is essentieel dat landen beschikken over autonomie in hun begrotingsbeleid. Daarom is het noodzakelijk om afstand te nemen van de macro-economische begrotingsregels die kortzichtig, ondemocratisch en beperkend zijn. Dergelijke regels, zoals het beperken van het overheidstekort tot 3% van het bruto binnenlands product (bbp) en het beperken van de overheidsschuld tot 60% van het bbp, hebben na de economische crisis het herstel van Nederland eerder belemmerd dan bevorderd.

Wij willen af van van het Europees Semester. Dit instrument versterkt soberheidsmaatregelen die schadelijk zijn voor sociale voorzieningen en werkgelegenheid. Dit proces is ondemocratische en beperkt de nationale begrotingsautonomie. We pleiten voor meer nationale zelfbeschikking in economisch beleid en verzetten ons tegen opgelegde begrotingsbeperkingen vanuit Europa.

Door de monetaire unie op te breken in regio's die beter passen bij de economische kenmerken van de deelnemende landen, kunnen toekomstige eurocrises worden voorkomen. Daarmee houdt de huidige euro op te bestaan.

BETEUGEL DE FINANCIËLE SECTOR

De macht van de financiële sector moet worden gebroken. De logica en macht van de financiële sector is doorgedrongen in de reële economie en bij de overheid. Deze financialisering zorgt voor kortetermijndenken, winstbejag en keuzes die mens, dier en milieu schaden. Financiële bedrijven parasiteren op de reële economie, waardoor bedrijven die echt wat toevoegen aan de samenleving, zowel binnen als buiten de EU, worden leeggezogen. Bovendien zorgen de instabiliteit van de

1 financiële markten en de eindeloze reeks aan speculatieve producten ervoor dat onze samenleving
2 steeds opnieuw een financiële crisis ingezogen wordt, met alle schadelijke gevolgen van dien.

3
4 Daarom moeten financiële markten en hun speculatieve producten worden ingeperkt en weer
5 dienstbaar worden gemaakt aan de reële economie. Er komen geen banken op Europese schaal,
6 geen bankenunie of Europees depositogarantiestelsel. Wel worden banken verplicht gesplitst in
7 speculatieve zakenbanken en banken voor sparen en krediet (nutsdeel). Het zal lidstaten vrijstaan
8 om banken in overheidshanden te brengen. Het betaalsysteem moet een publieke dienst worden,
9 zodat we als samenleving niet meer afhankelijk zijn van de banken of hen steeds met miljard-
10 den belastinggeld moeten redden. Er komt een belasting op flitskapitaal en daarnaast geven we
11 EU-lidstaten de mogelijkheid om beperkingen op te leggen aan uitgaande en inkomende kapitaal-
12 stromen, wanneer dat kapitaalverkeer onaanvaardbare risico's voor de stabiliteit van het financiële
13 systeem veroorzaakt. Er komen op Europees niveau afspraken om dit mogelijk te maken, maar de
14 invulling wordt aan de lidstaten overgelaten.

15 16 **INDUSTRIEBELEID**

17 De belangen van mensen staan altijd boven het belang van economische machtsvorming. Europa
18 moet in staat zijn om aan haar eigen behoeften te voldoen, met name op het gebied van cruciale
19 en vitale producten en diensten, zonder afhankelijk te zijn van andere landen. Tegelijkertijd moeten
20 we voorkomen dat andere economieën afhankelijk worden van onze producten en diensten. Daarom
21 is het essentieel om de productie van voor ons cruciale goederen, waarvan we momenteel nog te
22 afhankelijk zijn van landen buiten de EU, te bevorderen. Er moet een einde komen aan het stimu-
23 leren van de productie van goederen die voornamelijk voor de export bestemd zijn. Wij moeten
24 stoppen met het kapot concurreren van ontwikkelingslanden.

25
26 Publiek geld moet ten goede komen van ons allemaal. Bedrijven kunnen enkel EU-subsidies ont-
27 vangen wanneer dit aantoonbaar bijdraagt aan maatschappelijke doelen, zoals het verminderen
28 van onze afhankelijkheid van niet-EU-landen voor essentiële producten. Subsidies dienen niet
29 als middel om de winsten van aandeelhouders te vergroten. Daarom hanteren wij de regel dat bij
30 investeringen met belastinggeld de overheid zeggenschap of eigendom verwerft. Bij het toekennen
31 van subsidies voor nieuwe technologieën en innovatie moet de resulterende kennis ten goede
32 komen aan de hele samenleving, in plaats van uitsluitend het exclusieve eigendom te zijn van
33 particuliere bedrijven. De EU is er niet om bedrijven te redden, dat is eventueel aan landen zelf. De
34 EU mag vervolgens lidstaten niet belemmeren bij het nationaliseren van bedrijven die van cruciaal
35 belang zijn voor de samenleving.

36
37 Bedrijven moeten worden gedemocratiseerd, zodat werknemers meer zeggenschap krijgen. Er
38 moet een verbod worden ingesteld op de mogelijkheid dat buitenlandse hedgefondsen bedrijven
39 overnemen. Landen krijgen de mogelijkheid om sectoren te deprivatiseren. Het moet voor lidstaten
40 altijd mogelijk zijn om staatssteun te verlenen ter ondersteuning van diensten van essentieel maat-
41 schappelijk belang.

4 KLIMAATRECHTVAARDIGHEID

KLIMAATRECHTVAARDIGHEID: EUROPESE SAMENWERKING TEGEN DE GROTE VERVUILERS

Het klimaat verandert. Omdat de gevolgen van klimaatverandering zich niet door landsgrenzen laten tegenhouden, moeten we daar wereldwijd iets aan doen. Samenwerking tussen Europese landen stelt ons in staat om een voortrekkersrol in te nemen bij het opstellen en uitvoeren van internationale afspraken. Wij onderschrijven het doel om klimaatneutraal te worden, maar de ingeslagen weg gaat ons daar niet brengen. De aanpak moet rechtvaardig zijn, waarbij we grote vervuilers belasten waar ze de norm overschrijden, in plaats van subsidiëren, zodat alle mensen kunnen meedoen en erop vooruitgaan zonder dat het leven onbetaalbaar wordt. Wij moeten stoppen met fossiele subsidies. Dat noemen wij klimaatrechtvaardigheid.

EEN ROOD ANTWOORD OP DE EUROPESE GREEN DEAL

De Europese Green Deal is verre van baanbrekend, aangezien deze steunt op het economische model van kapitalisme. Het dient daarmee, zoals gewoonlijk, vooral de belangen van de allerrijksten en negeert daarmee het principe van klimaatrechtvaardigheid. De deal biedt vooral aan multinationals de mogelijkheid hun winsten zeker te stellen. Het zijn de huishoudens die de financiële risico's van bedrijven dragen, aangezien de risico's van groene investeringen met publiek geld worden afgedekt.

Het Europees industriebeleid zetten we in om te investeren in een klimaatneutrale toekomst. Maar we geven geen bakken gratis geld aan bedrijven en hippe startups. In ruil voor subsidie krijgt de overheid zeggenschap in deze belangrijke sectoren en de werknemers binnen de bedrijven. Ons industriebeleid wordt een middel om klimaatverandering tegen te gaan en goede en eerlijke banen te creëren, en geen race to the bottom om te concurreren met andere wereldspelers.

Nederland is enorm hard getroffen door de energiecrisis, met de hoogste prijsstijging van heel Europa, met maar liefst 953%. In heel Europa zijn er 41 miljoen mensen die moeite hebben de verwarming thuis aan te zetten. Ondertussen lijkt de EU niets van de energiecrisis te leren en willen ze de boel weer helemaal overlaten aan de markt.

EU-landen zijn via de door Brussel ingevoerde Energie-Unie gedwongen om de energieproductie aan de markt over te laten. Deze richtlijnen uit Brussel hebben tot gevolg gehad dat Nederlandse energiebedrijven zijn geprivatiseerd. Hierdoor zijn we de democratische invloed op hun beleid kwijtgeraakt, hebben we geen zeggenschap meer over de tarieven en vloeien de winsten naar buitenlandse investeerders. De energiecrisis laat ons zien dat landen de macht terug moeten pakken over onze energievoorziening. We stoppen dan ook met de Energie-Unie en geven lidstaten de kans om hier een publieke dienst van te maken.

Wij zien geen oplossing in het huidige emissiehandelssysteem (ETS), omdat dit systeem door de te lage uitstootprijzen geen prikkel biedt voor grote bedrijven om minder uit te stoten; ze krijgen zelfs nog veel gratis uitstootrechten. Tegelijkertijd gaan gewone mensen binnenkort betalen voor de uitstoot van hun auto's. Het Sociale Klimaat Fonds is enkel een doekje voor het bloeden. In plaats daarvan stellen we een systeem van emissierechten voor waar de vervuiler betaalt. Grote uitstoters gaan hun eerlijke deel betalen. Wij willen dat de lidstaten van de EU een CO2-belasting invoeren, met een Europees minimumtarief. We stoppen onmiddellijk met het kappen van bestaande (oer)bossen om ze te verbranden in biomassacentrales. We willen een Europees bomenplan.

BETAALBAAR SCHOON EN DUURZAAM VERVOER

Onder druk van de EU is een aanzienlijk deel van het openbaar vervoer geprivatiseerd. Deze privatiseringen hebben geleid tot hogere kosten en een verslechtering van de kwaliteit van het openbaar vervoer. Vooral in landelijke gebieden zijn verbindingen verdwenen, omdat ze vanuit een kil zakelijk oogpunt niet rendabel zouden zijn. Overheden zouden opnieuw de bevoegdheid moeten hebben om hun eigen vervoersbedrijven op te richten.

1 Wij pleiten voor een rechtvaardige belasting van de luchtvaart en de scheepvaart door middel
2 van heffingen op kerosine en stookolie. De emissienormen voor zowel de auto-industrie als de
3 scheepvaart moeten strenger worden. Een beperkt aantal veelvliegers is verantwoordelijk voor
4 een aanzienlijk deel van de korte vluchten. Een mogelijk middel is het invoeren van tarieven die
5 toenemen naarmate mensen vaker vliegen.

6
7 Samen met publieke spoorwegbedrijven uit andere landen breiden we het aantal treinverbindingen
8 tussen ons land en grote Europese steden uit. Door (internationale) treintickets goedkoper te maken
9 wordt het openbaar vervoer ook financieel aantrekkelijker dan het vliegtuig of de auto. We versterken
10 de samenwerking tussen Europese vervoersbedrijven, ook als het gaat om het vereenvoudigen
11 van het plannen van reizen, boeken van tickets en het overstappen. Deze investeringen betalen wij
12 mede met opbrengsten van heffingen op de luchtvaart.

13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55

5 EEN SCHOON MILIEU

MILIEU

Door bedrijven te dwingen schoon en duurzaam te produceren pakken we milieuvervuiling direct en bij de bron aan. Zo zorgen we voor minder uitstoot én een schoner milieu én een betere leefomgeving. Europese milieuwetgeving moet verder worden aangescherpt. Het lozen en uitstoten van stoffen, waarvan niet is vastgesteld welke gevolgen dit heeft voor ons milieu en ons drinkwater, moet worden verboden. Daarnaast willen we dat er Europese wetgeving komt die bedrijven dwingt om afvalproducten, voortkomend uit productieprocessen rond gevaarlijke stoffen, af te voeren en te verwerken via een transparante en duurzame keten van transport en afvalverwerking.

DE VERVUILER BETAALT

Een rechtvaardig milieubeleid legt de rekening niet bij de mensen maar bij de multinationals die voor het grootste deel voor milieuvervuiling verantwoordelijk zijn. De criminele praktijk van afvaldumping wordt door landen in de EU krachtig aangepakt door samenwerking tussen milieu-inspecties, politie en douane. Milieucriminaliteit is na mensenhandel en drugs namelijk de derde grootste illegale markt. Vervuilers moeten geen kans krijgen om de sporen van hun afval uit te wissen of geld te verdienen door afval naar het buitenland te verslepen. Uitgangspunt moet zijn dat ieder land zoveel mogelijk zijn eigen afval verwerkt. Controle en handhaving op afvaltransporten worden verscherpt.

HERGEBRUIK VAN GRONDSTOFFEN

Wat ook alleen met regelgeving te realiseren is, is de stap naar een circulaire economie, waarbij wordt ingezet op recycling en hergebruik van grondstoffen. Producenten maken nu doelbewust producten met een korte levensduur, zodat wij blijven kopen. Met wet- en regelgeving maar ook het gericht inzetten van heffingen kunnen we afdwingen dat producten langer meegaan, beter recyclebaar zijn en schoner worden geproduceerd. Producten dienen zo veel mogelijk herbruikbaar en reparabel te worden geproduceerd. Daarom moeten consumenten het recht op reparatie krijgen en moeten onafhankelijke reparateurs betaalbare toegang krijgen tot kennis en onderdelen.

LUCHTKWALITEIT

In de EU overlijden jaarlijks 400.000 mensen vroegtijdig als gevolg van slechte lucht. De Europese standaarden voor luchtkwaliteit moeten daarom worden aangescherpt en in lijn worden gebracht met de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Deze normen moeten vervolgens streng worden gehandhaafd door nationale autoriteiten.

WATERKWALITEIT

De controle op goed waterbeheer wordt verbeterd en de normen worden aangescherpt. Benedenstroomse landen zoals Nederland hebben last van lozingen in bovenstroomse landen. Landen zijn verplicht om per stroomgebied samen te werken. Het toezicht en de sancties dienen dan ook verscherpt te worden. De coördinatie bij droogte of overstromingen wordt verbeterd ter bescherming van mens, natuur, milieu en scheepvaart.

CHEMISCHE STOFFEN

Het beleid op het punt van giftige stoffen moet worden aangescherpt. Het gebruik van gevaarlijke chemische stoffen wordt sterk teruggedrongen. Chemische stoffen die een direct risico vormen voor mensen, dieren of de leefomgeving, zoals PFAS en glyfosaat, worden van de Europese markt gehaald. Voortaan worden alleen producten waarvan onomstotelijk vaststaat dat ze niet schadelijk zijn voor mens, dier en natuur, tot de Europese markt toegelaten. Het voorzorgsbeginsel gaat voortaan boven de commerciële belangen van de multinationals.

6 MIGRATIE

‘Voor veel werkers is arbeidsmigratie een vorm van uitbuiting; we beschermen mensen tegen de exploitatie door het kapitaal.’

Heel de mens, beginselprogramma SP

ARBEIDSMIGRATIE BINNEN DE EU

Ongecontroleerde arbeidsmigratie leidt tot sociale dumping: uitbuiting, leegloop van landen en ontworteling van gemeenschappen. Vooral de werkgevers profiteren van arbeidsmigratie, terwijl publieke voorzieningen en de volkshuisvesting onder druk staan. Het remt tevens de ontwikkeling van de lonen hier. Arbeidsmigranten zijn vaak veel te afhankelijk van werkgevers en uitzendbureaus die tevens huisjesmelkers en reisbureaus zijn. Ze worden geïntimideerd, zijn niet in een vakbond georganiseerd en kennen vaak hun rechten niet. Wij willen een verbod op dwangcontracten die arbeid, huisvesting en zorgverzekering bundelen.

De sociale problemen die het grenzeloze vrije verkeer met zich meebrengt, moeten worden bestreden door de interne markt te beteugelen. Op dit moment vormen arbeidsmigranten veruit het grootste deel van de migranten die het land binnenkomen. Wij kunnen migratie reguleren door een werkvergunning te verlangen van iedereen die geen ingezetene van het land is. Afhankelijk van de situatie kan per land per jaar het maximum aantal werkvergunningen worden aangepast.

We schrappen de mogelijkheid om sociale verzekeringspremies in het land van herkomst af te dragen, zodat werknemers altijd premies afdragen in het land waar ze werken, om oneerlijke concurrentie te voorkomen. Wij willen een taaleis in bepaalde sectoren waar strikte veiligheidseisen gelden (zoals de bouwsector), waarbij een werknemer of aannemer het Nederlands en/of het Engels voldoende machtig moet zijn om effectief over de veiligheidseisen te communiceren.

Naast arbeidsmigratie binnen de EU, zien we eveneens een groeiende trend in het aantrekken van werknemers van buiten de EU (derdelanders), met een nog grotere kwetsbaarheid op uitbuiting. Zelfs wanneer Nederland geen werkvergunningen verleent, kunnen deze werknemers via andere EU-landen in Nederland terecht komen. Daarom pleiten we voor het strenger reguleren van werkvergunningen voor derdelanders en het aanpakken van verdienmodellen via uitbuiting.

MIGRATIE VAN BUITEN DE EU

De grondoorzaken waardoor mensen vluchten of op zoek gaan naar een toekomst elders moeten wij aanpakken. Ons land en de EU moeten veel krachtiger ijveren voor vrede en veiligheid wereldwijd en dus strijden tegen oorlog en onderdrukking. Dan hoeven mensen er niet voor op de vlucht te gaan. En dat betekent ijveren voor wereldwijde welvaart en dus strijden tegen uitbuiting en armoede, en voor het eerlijk belasten van bedrijven en aandeelhouders. Dan hoeven mensen niet elders naar werk en inkomen op zoek te gaan. Migranten die de oversteek naar Europa willen maken, zijn nu afhankelijk van genadeloze mensensmokkelaars, die hen met loze beloften hun geld aftroggelen. Daar moet een einde aan komen. Frontex moet het gebruik van pushbacks en schendingen van mensenrechten direct staken. Het gezamenlijk surveilleren op de Middellandse Zee moet gericht zijn op het terugdringen van het aantal doden bij de oversteek naar Europa.

‘Vluchtelingen vangen we op, dat is solidariteit.’

Heel de mens, beginselprogramma SP

VEILIGE OPVANG IN DE REGIO

Als mensen moeten vluchten voor oorlog, geweld en vervolging, moet de wereldgemeenschap zorgen voor een veilig en menswaardig onderkomen. Wij zijn niet principieel tegen migratiedeals, op voorwaarde dat de opvang op een menswaardige manier kan plaatsvinden. Met een goede overeenkomst zouden opvangcentra buiten de EU mogelijk moeten zijn. Wij steunen landen in de buurt van conflictgebieden om hun opvang beter te organiseren. Alle eventuele afspraken met derde landen zullen in overeenstemming zijn met het internationaal recht en in het bijzonder met de beginselen zoals de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR die verwoord heeft. Migratieafspraken die daar niet aan voldoen en geen effectieve bescherming bieden aan vluchtelingen, waaronder de Tunesiëdeal en Libiëdeal, wijzen wij af. Wanneer vluchtelingen niet veilig kunnen worden opgevangen in de regio, voorzien we in opvang in Europese vluchtelingencentra binnen de EU. Vervolgens doorlopen zij conform het VN-Vluchtelingenverdrag de asielprocedure. De asielprocedure moet sneller; daarvoor moet voldoende capaciteit worden geregeld.

VEILIGE TERUGKEERLANDEN

Mensen die niet in aanmerking komen voor asiel dienen zo snel mogelijk te worden teruggestuurd naar het land van herkomst. Over terugkeer worden afspraken gemaakt met de landen van herkomst. Landen van herkomst die niet meewerken aan terugkeer kunnen rekening houden met economische sancties die gericht zijn op de economische elite van dat land.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55

7 VREDE, VEILIGHEID EN BUITENLANDBELEID

VOORKOMEN VAN OORLOGEN

Het is belangrijk om in Europa de veiligheid te bewaken en de vrede te bewaren. De wereld verandert snel. Na de illegale inval van Rusland in Oekraïne en de Israëlische oorlog tegen Gaza zijn de verhoudingen in de wereld opnieuw op scherp gezet. Het doel is om zo snel mogelijk tot vrede te komen. In deze context van toenemende geopolitieke instabiliteit klinkt steeds luider de roep om een eigen Europese machtspolitiek met ook een eigen Europese defensie. Wij zien hier niets in. Het antwoord op destabiliserende, militaristische machtspolitiek kan niet nog meer van diezelfde politiek zijn. En een Europees militair-industrieel complex is wel het laatste waar Nederland of Europa behoefte aan heeft. Nationale democratieën dienen te allen tijde exclusief over hun eigen defensie te gaan, waar het leger onder eigen nationale democratische controle staat. Praktische samenwerking tussen nationale legers is prima en kan kosten besparen. Het behoud van het veto-recht op buitenlands- en defensiebeleid is noodzakelijk.

Wij streven niet naar een Verenigde Staten van Europa dat tot een eigen militair machtsblok uitgroeit. We zijn voor internationale samenwerking, gebaseerd op het Handvest van de Verenigde Naties, waarbij de mensenrechten altijd voorop staan. We streven naar een nieuwe internationale veiligheidsstructuur onder leiding van de VN, waarin alle landen vertegenwoordigd zijn. De EU zet zich wereldwijd in voor vrede en voor ontwapening. Door toe te treden tot het VN-verdrag tot uitbanning van kernwapens, kunnen de EU-lidstaten serieus tegenwicht bieden aan herbewapening en een belangrijke stap zetten naar een kernwapenvrij Europa. We stellen een wapenembargo in voor landen die grootschalig mensenrechten schenden of wapens gebruiken voor het plegen van oorlogsmisdaden.

‘In plaats van de strijd tussen machtsblokken willen we een internationale rechtsorde, waarin conflicten tussen landen worden besproken en opgelost en oorlogen voorkomen.’

Heel de mens, beginselprogramma SP

JUSTITIE

De grote criminelen houden zich niet aan landsgrenzen. Daarom moeten we goed samenwerken in de EU bij het opsporen en aanpakken van grensoverschrijdende criminaliteit. Wij zijn altijd tegen een Europees Openbaar Ministerie geweest en dat zijn wij nog steeds. Want het opsporen van criminelen kan prima vanuit samenwerking tussen de Openbaar Ministeries van landen. Justitiesamenwerking vindt plaats op basis van gemeenschappelijke afspraken. De aanpak van witteboordencriminaliteit verdient meer aandacht. Er moet meer toezicht komen op criminele geldstromen.

BRANDWEER

In Nederland bestaat een groot gedeelte van onze brandweer uit vrijwilligers die graag vrijwilliger willen blijven. Door voorstellen van de Europese Commissie staat deze vrijwilligheid op de tocht. De SP vindt niet dat Europa moet besluiten over hoe onze brandweer georganiseerd is. Wij verzetten ons daarom tegen de regels die de vrijwilligheid bij de brandweer onder druk zetten. Een Europese brandweer vinden wij onzinnig, daar waar nodig kunnen regionale brandweerkorpsen samenwerken.

ONTWIKKELINGSHULP

De landen in het mondiale Zuiden staan ook wel bekend als ‘ontwikkelingslanden’. Dit is echter een misplaatste term, aangezien zij economisch onderontwikkeld zijn gemaakt door koloniale praktijk-

ken uit het verleden en de mondiale economische orde in het heden. Deze landen zijn onder andere groot slachtoffer van de grootschalige belastingontwijking door multinationals. Ook daarom moeten Nederland en de EU erop inzetten dat dit in internationaal verband, zoals binnen de OESO, keihard wordt aangepakt. Daarnaast maken zaken als oneerlijke handelsverdragen, een ongelijk intellectueel eigendomsregime, braindrain, het dumpen van (landbouw)producten en het dumpen van afvalstoffen door Europese bedrijven in ontwikkelingslanden dat hun economische ontwikkeling wordt tegengehouden. De EU moet zich inzetten om deze oneerlijke praktijken te beëindigen en nieuwe internationale afspraken te maken die de gelijkwaardigheid, menswaardigheid en solidariteit tussen landen bevorderen.

Nederland en de EU bieden noodhulp en ontwikkelingshulp, waar en wanneer dat nodig is. Ontwikkelingsgeld moet terecht komen in de ontwikkelingslanden zelf: voor betere zorg, onderwijs, infrastructuur en de economie. Daarmee worden tevens de armoede en de migratie teruggedrongen. We steunen landen in natuurbescherming en bestrijding van klimaatopwarming. Ontwikkelingshulp geven we niet aan corrupte regimes die de mensenrechten schenden, maar aan betrouwbare organisaties in die landen. Daarnaast moet de EU stoppen met haar pogingen om tariefvrije toegang tot ontwikkelingslanden te krijgen, maar moeten deze landen het recht krijgen een deel van hun markt en opkomende industrieën (tijdelijk) te beschermen om zo hun economie op te bouwen.

INTERNATIONALE RECHTSORDE

Het buitenlandbeleid van de EU moet gericht zijn op het versterken van de internationale rechtsorde, waarvan alle landen op een gelijkwaardige manier lid zijn. Het moet streven naar vrede en veiligheid over de hele wereld. Illegale oorlogen, zoals die van Rusland tegen Oekraïne, moeten keihard worden veroordeeld en zo snel mogelijk tot een rechtvaardige vrede worden gebracht. De EU moet haar steun voor de Israëliëse bezetting van de Palestijnse gebieden intrekken en de Palestijnen steunen in hun strijd voor een eigen staat. De EU moet hierin een onafhankelijke koers varen en zich niet laten leiden door een afhankelijkheid van de Verenigde Staten en zich niet laten meezuigen in een nieuwe koude oorlog met China, zonder naïef te zijn over de politiek van dat land. Economische belangen mogen nooit ten koste gaan van mensenrechten en internationaal recht, zoals nu veel gebeurt met landen als Saoedi-Arabië en andere oliestaten. In alle conflicten in de wereld moet Europa een beleid voeren dat mensenrechten en internationaal recht bevordert.

8 DIGITALISERING

BESCHERMING VAN DIGITALE RECHTEN

Wij willen geen staatscontrole en ook niet dat grote technologiebedrijven onze keuzes bepalen. Het grootschalig verzamelen van persoonsgegevens is voor techbedrijven een verdienmodel geworden. Consumenten krijgen bij het gebruik van ‘gratis’ diensten (waarbij ze betalen met data, zoals op sociale media) dezelfde bescherming als wanneer ze zouden betalen met geld. Ook draaien we de bewijslast in het consumentenrecht bij digitale producten en diensten om: zo hoeven consumenten niet meer aan te tonen dat techbedrijven regels hebben overtreden, maar moeten de bedrijven in een rechtszaak bewijzen dat zij zich wel aan bestaande wetten en regels hebben gehouden.

Digitalisering mag niet leiden tot ontmenselijking en moet de samenwerking tussen mensen bevorderen. Daarvoor is onder meer belangrijk dat zoveel mogelijk kennis en kunde openbaar is en niet in de handen komt van privébedrijven. Het bevorderen van open source-technologie en open standaarden is noodzakelijk

We verzetten ons tegen de inzet van de Europese Digitale Identiteit (eID) zolang onduidelijk is of de technologie betrouwbaar is en onze data in veilige handen zijn.

In de herziening van de geoblocking wetgeving voegen we audiovisuele diensten toe. Hierdoor heb je in de hele EU toegang tot films, sportbeelden of series die je in Nederland ook legaal kunt zien. Tegelijkertijd beschermen we het kleinbedrijf door hen de vrijheid te geven aan wie ze online willen verkopen.

SOCIALE MEDIA

Sociale media zijn een belangrijk onderdeel van ons leven geworden, maar mogen geen vrijplaatsen zijn voor bedreigingen en intimidatie. Nieuwe technologieën worden eerst onderworpen aan een ethische toets en we stellen regels op voor het ontwerp van nieuwe apps; deze mogen bijvoorbeeld niet verslavend zijn. Een klein aantal techbedrijven heeft te veel macht over het publieke debat op internet. Dat is onwenselijk, daarom moeten algoritmes altijd transparant en toetsbaar zijn en moeten toepassingen toestemming krijgen voordat ze online worden ingezet.

KUNSTMATIGE INTELLIGENTIE

Kunstmatige intelligentie kan ons helpen bij veel problemen in het dagelijks leven. Maar het gebruik van algoritmen en kunstmatige intelligentie kan ook leiden tot ernstige mensenrechtenschendingen. We werken daarom aan een streng Europees regelgevend kader rondom kunstmatige intelligentie, waarin het voorzorgsprincipe wordt gehanteerd. Alleen kunstmatige intelligentie die volledig veilig is laten we daardoor toe op de markt.

BESCHERMING VAN PERSOONSGEGEVENS

Het massaal verzamelen van persoonsgegevens is onwenselijk. Zowel commerciële partijen als overheden maken misbruik van persoonsgegevens en profilering zonder dat mensen weten dat hun gegevens worden gebruikt. Naast de goudmijn die persoonlijke data zijn voor commerciële partijen, gooien overheden te pas en te onpas te grote digitale sleepnetten uit. Hierdoor worden mensenrechten geschonden, maar worden we ook steeds kwetsbaarder voor digitale criminaliteit. Daarom moet het verzamelen en delen van persoonsgegevens aan banden worden gelegd. De richtlijn die gaat over de bescherming van persoonsgegevens (GDPR) wordt op dit moment te streng uitgelegd, waardoor maatschappelijke en politieke activiteiten die mensen samenbrengen beperkt worden. De samenwerking tussen de Autoriteiten Persoonsgegevens wordt op EU-niveau versterkt.

9 GEZONDE, BETAALBARE EN VEILIGE PRODUCTEN

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55

GEZONDE, BETAALBARE EN VEILIGE PRODUCTEN

Wij willen gezonde, betaalbare en veilige producten die worden geproduceerd met respect voor mens, dier en milieu. Wij zijn daarbij afhankelijk van wat wij in EU-verband afspreken. De Europese Unie heeft één interne markt, wat maakt dat producten in de hele unie verhandelbaar zijn en dus aan dezelfde eisen moeten voldoen. Producten van buiten de EU dienen te voldoen aan dezelfde veiligheidseisen als die van binnen de EU.

PRODUCTIE DICHT BIJ HUIS

We produceren nu heel erg veel voor de export; dat moet anders. Hoe kwetsbaar internationale afhankelijkheid is, hebben we allemaal kunnen zien op het moment dat de grenzen wereldwijd sloten. Producteren gebeurt idealiter zo dicht mogelijk bij de afnemer. Dat betekent dus ook herziening van het Europese handelsbeleid, dat niet langer gericht moet zijn op het verslepen van zo veel mogelijk producten over heel de wereld tegen zo laag mogelijke kosten. Goederen die lokaal worden geproduceerd, hebben over het algemeen een lagere milieubelasting.

IMPORT EN EXPORT VAN EN NAAR DE EU

Handel buiten de EU moet vanwege de open interne markt voldoen aan EU-regels. Europa mag zich niet verrijken over de rug van ontwikkelingslanden maar moet juist de internationale solidariteit vooropstellen. Handelsverdragen zijn momenteel vooral gericht op het dienen van de belangen van grote bedrijven, waardoor zij in staat zijn hun producten op een nog grotere markt af te zetten. Wij willen deze verdragen juist gebruiken om de rechten van werknemers, consumenten, dieren en het milieu te verbeteren. Op deze manier kunnen wij eisen stellen aan producenten van buiten de EU die hier hun producten verkopen. Deze verdragen hebben grote gevolgen voor iedereen, dus willen we dat nationale parlementen eerst hun goedkeuring geven. Grote handelsverdragen leggen we voor in een referendum.

Er moet Europese wetgeving komen over Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO). Deze wetgeving verplicht bedrijven die in het buitenland actief zijn negatieve gevolgen op mensenrechten en milieu te voorkomen. Deze Europese wetgeving moet voldoen aan de OESO-richtlijnen. Zolang de Europese wetgeving niet aan deze richtlijnen voldoet, moet Nederland nationale IMVO-wetgeving hanteren die verder strekt dan de Europese wetgeving.

Wij verzetten ons tegen het Mercosur-verdrag dat voor een oneerlijke concurrentiepositie voor Nederlandse boeren zorgt. Ook CETA is een problematisch verdrag omdat het de belangen van multinationale bedrijven boven die van mensen en het milieu plaatst. Zolang dit verdrag niet door alle landen is geratificeerd, blijven wij als socialisten ons verzetten tegen CETA.

Het opleggen van eisen aan importen van buiten de EU, zoals het handhaven van goede arbeidsvoorwaarden en het naleven van milieustandaarden, draagt bij aan het creëren van een gelijk speelveld. Daarmee is dit ook gunstig voor de mogelijkheden van ondernemers en werknemers binnen de EU. Door deze aanpak wordt het aanzienlijk moeilijker voor handelskapitalisten om de consument hier en de gemeenschap elders uit te buiten en hun eigen zakken te vullen met geld dat anderen met hard werken hebben verdiend.

Producten van producenten die zich schuldig maken aan bijvoorbeeld kinderarbeid, dwangarbeid, illegale houtkap, onveilige werkplekken, uitbuiting, dierenmishandeling en het lozen van giftige stoffen horen niet in onze winkels te liggen. Daarom willen wij alleen producten die gemaakt worden met respect voor mensen, natuur en milieu. We leggen boetes op aan bedrijven wanneer zij of hun leveranciers wereldwijd misstanden veroorzaken. Er komen strengere regels voor de export van wapens.

1 Er moet een verbod komen op de invoer van producten uit bezette gebieden. Zolang Israël groot-
2 schalig mensenrechten schendt en de bezetting voortduurt, zijn we voorstander van het opschor-
3 ten van het associatieverdrag met Israël. Bovendien kunnen we handelssancties overwegen om
4 Israël aan te sporen een andere koers te kiezen en het recht op zelfbeschikking van Palestijnen te
5 erkennen. Ook de handelsovereenkomst tussen de EU en Marokko is omstreden en moet worden
6 herzien. Dit verdrag maakt het momenteel mogelijk dat producten via Marokko in de EU worden
7 verkocht, waarvan bekend is dat ze zonder de instemming van de Sahrawi-bevolking zijn verkregen
8 uit de Westelijke Sahara en haar territoriale wateren.

9
10 Met de huidige verdragen kunnen bedrijven nu via arbitragepanels (ISDS) overheden aanklagen
11 wanneer zij hun onethische praktijken in de weg lopen. Die exclusieve rechten voor multinationals
12 moeten dus uit alle handelsverdragen worden verwijderd en mogen nooit meer onderdeel zijn van
13 toekomstige handelsverdragen. Er zijn veel verschrikkelijke voorbeelden van hoe bedrijven met
14 dure advocaten op deze manier weggelopen met milieuvervuiling en mensenrechtenschendingen.
15 Daar moeten wij een einde aan maken, bedrijven dienen te allen tijde ondergeschikt te zijn aan
16 beslissingen genomen door democratische autoriteiten.

17
18 Overall ter wereld zouden werknemers een rechtvaardig loon moeten ontvangen en in fatsoenlijke
19 omstandigheden moeten werken, zeker als zij producten maken die uiteindelijk in onze winkels
20 worden verkocht. We staan geen belastingontwijking toe en verwachten dat bedrijven hun eerlijke
21 bijdrage leveren aan de samenleving, ook in verre landen waar veel producten voor de Europese
22 markt worden geproduceerd. Daarom moet Europa zich in VN verband inzetten voor een verdrag
23 omtrent maatschappelijk verantwoord ondernemen.

24
25 De bescherming van de mensenrechten moet het uitgangspunt zijn en ook een kernpunt zijn van
26 de handelsverdragen die we sluiten. Daarbij zetten we ons in voor activisten en organisaties die
27 door hun strijd voor de rechten van de mens in problemen komen en voor volken en groepen die
28 elders in de wereld worden uitgebuit en onderdrukt.

30 **LANDBOUW**

31 Het Europese landbouwbeleid moet niet langer gericht zijn op productievergroting maar op regionale
32 voedselvoorziening die onze leefomgeving niet aantast. Een derde van de Europese begroting
33 gaat nu op aan landbouwsubsidies. Die waren ooit bedoeld als garantie voor voedselzekerheid
34 in Europa maar dragen nu bij aan een industriële, grootschalige landbouw die ten koste gaat van
35 consumenten, het milieu en dierenwelzijn. De Europese landbouwsubsidies werken overproductie,
36 fraude en verspilling in de hand. Het geld wordt bovendien oneerlijk verdeeld. Slechts 20 procent
37 van de boeren ontvangt 80 procent van de subsidie. Daarom bouwen we de landbouwsubsidies
38 op termijn volledig af, waarbij lidstaten de mogelijkheid hebben om zelf nationale (groene) subsidies
39 in te zetten.

40
41 Voor gezond en duurzaam geproduceerd voedsel wordt in de EU het gebruik van landbouwgif en
42 kunstmest sterk teruggedrongen. Wij zijn tegen het gebruik van glyfosaat; het is een schande dat
43 de EU heeft besloten dit nog 10 jaar toe te staan. Er moet alsnog zo snel mogelijk een verbod op
44 komen. Patenten op plantenrassen vullen vooral de zakken van multinationals terwijl de risico's voor
45 de mensen en het milieu zijn. Dergelijke patenten moeten dan ook onmogelijk worden gemaakt. De
46 uitstoot van stikstof en stikstofverbindingen, die schadelijk zijn voor onze gezondheid, voor de bodem-
47 en waterkwaliteit en voor de biodiversiteit, wordt teruggebracht naar een veilig niveau.

48 **VEETEELT**

49 Megastallen en andere vormen van intensieve, grootschalige veehouderij moeten op termijn verdwij-
50 nen. We streven naar de omschakeling naar kleinschalige, ecologische veehouderij met respect
51 voor dieren en passen het Europese landbouwbeleid daarop aan.

52
53
54 De veeteelt in de EU moet duurzamer, kleinschaliger en diervriendelijker. We moeten af van de bio-
55 industrie, zowel in Nederland als in de rest van de EU. Bij het houden van dieren gaat de gezond-

heid van mensen en dieren, bijvoorbeeld bij het voorkomen van het uitbreken van dierziektes, altijd boven commerciële belangen. Preventief inenten wordt daarom veel vaker toegestaan dan nu het geval is. Omdat we ons voedsel vooral gaan produceren voor de regionale markt, en niet langer voor de wereldmarkt, kan dit ook. Het gebruik van antibiotica in de veeteelt wordt maximaal teruggedrongen.

Europese regelgeving ten aanzien van dierenwelzijn wordt sterk aangescherpt, uitgebreid en ook strenger gehandhaafd. Dieren in stallen krijgen meer ruimte, een vrije uitloop en worden te allen tijde met respect behandeld. Dieren die gehouden worden moeten weer meer hun natuurlijke gedrag kunnen tonen: koeien moeten kunnen grazen in de wei en varkens wroeten in de modder. Slachten moet op zo diervriendelijke en pijnloos mogelijke manieren plaatsvinden.

Er komt een einde aan de verschrikkelijke diertransporten over grote afstanden dwars door heel Europa. Transporten van levend vee mogen voortaan niet langer duren dan vier uur. Regels ten aanzien van het vervoer van dieren zullen streng gehandhaafd worden.

Er komt een verbod op het fokken van dieren gericht op een extreem snelle groei voor een snelle, winstgevendende consumptie van het dier. Het verminken van vee en van huisdieren om commerciële of esthetische redenen wordt verboden.

Wij willen een stop op subsidies die consumptie van specifieke producten stimuleren, zoals subsidie voor spotjes op tv die producten zoals vlees, bloemen of brood promoten.

VISSERIJ

Een gemeenschappelijk visserijbeleid is nodig om te voorkomen dat Europese zeeën nog verder worden leeggevist. Uitgangspunt voor visquota zou moeten zijn dat bedreigde vissoorten de kans hebben zich te herstellen, om een verdere achteruitgang tegen te gaan. De EU stopt met het sluiten van visserijverdragen met ontwikkelingslanden waarbij Europese trawlers hun wateren leegvissen voor een habbekrats. De EU zet zich internationaal in voor een dekkend wereldwijd verbod op walvisjacht en staat geen doorvoer van walvisvlees toe in haar havens.

BIODIVERSITEIT

De schaalvergroting, de monocultuur en het gebruik van pesticiden in de geïndustrialiseerde Europese landbouw gaan ook ten koste van de natuur. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat massale insectensterfte, bijvoorbeeld van bijen, al heel lang gaande is en steeds dramatischere vormen aanneemt. Steeds meer vogelsoorten dreigen te verdwijnen. De biodiversiteit neemt steeds verder af. In plaats van een agrarische sector die zich op de wereldmarkt richt, met multinationals die ons voedsel naar de andere kant van de wereld exporteren of daar vandaan slepen, kiezen we voor een echte 'boerenlandbouw': een duurzame, regionale landbouw waarbij onze boeren zo veel mogelijk ons eigen voedsel produceren tegen een eerlijke prijs. Europees beleid zet in op het herstellen van de balans tussen landbouw en natuur. De belangrijkste natuurgebieden in Europa, Natura 2000, worden versterkt en zoveel mogelijk met elkaar verbonden. Behoud van de biodiversiteit wordt een prioriteit. De laatste oerbossen in Europa moeten ongeschonden blijven. Bijen- en andere insectensterfte wordt tegengegaan door gevaarlijke bestrijdingsmiddelen te verbieden.

EERLIJKE PRIJS VOOR DE BOER

We waarderen boeren die op een duurzame manier ons land van voedsel voorzien. Voor een andere landbouw zullen we meer, in plaats van minder, boeren nodig hebben. Ze moeten dan wel een eerlijke beloning krijgen en uit de wurggreep van de agro-industrie en banken vandaan komen. De tussenhandel wordt aangepakt, zodat een groter deel van de omzet naar de boeren gaat. We stoppen de schaalvergroting en de grootschalige bio-industrie, die gericht is op export, en leggen de rekening bij de financiers die aan schaalvergroting hebben verdiend. Door dichterbij huis te produceren is het niet alleen mogelijk om veel duurzamer en diervriendelijker te produceren, het zorgt ook voor betere prijzen voor de boeren. Dat betekent een forse inkrimping van de veestapel, zeker in Nederland.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55

EEN DIERPROEFVRIJE EU

Met de ontwikkeling van alternatieve testmethodes worden proefdieren op termijn geheel overbodig. De Europese cosmetica-wet moet worden herzien zodat uitsluitend dierproefvrije cosmetica wordt toegestaan.

MEDICIJNEN EN MEDISCHE HULPMIDDELEN

De EU stimuleert landen tot samenwerking als tegenwicht tegen de macht van de farmaceutische industrie. Samenwerking tussen landen om geneesmiddelenprijzen te verlagen wordt aangemoedigd, publiek onderzoek naar nieuwe geneesmiddelen gestimuleerd en monopolieposities van grote farmaceuten bestreden. Wij streven naar onafhankelijkheid van geneesmiddelen van buiten de EU, mits de Europese geneesmiddelenproductie vervolgens niet volledig in handen valt van private farmaceuten. Voor de toelating en toepassing van medische implantaten en hulpmiddelen komen strenge toetsing en toelatingsbeleid; dit brengen we onder bij het reeds bestaande Europees medicijnagentschap.

SOFTDRUGS

De EU moet landen niet belemmeren bij het legaliseren van de verkoop van softdrugs.

BEGRIPPENLIJST

Algoritmes Wiskundige instructies die worden gebruikt in computers om gegevens te verwerken en beslissingen te nemen op basis van vooraf bepaalde regels.

AVG Algemene Verordening Gegevensbescherming. Deze verordening uit 2016 moet de bescherming van persoonsgegevens binnen de EU garanderen en het vrije verkeer van gegevens binnen de Europese interne markt waarborgen, los van de vraag of de ondernemingen en organisaties die persoonsgegevens van natuurlijke personen bijhouden en verwerken in de EU gevestigd zijn.

Brievenbusfirma's Bedrijven die slechts op papier bestaan op een bepaalde locatie om belastingvoordelen te behalen zonder dat er daadwerkelijk substantiële activiteiten op die locatie plaatsvinden.

CETA Comprehensive Economic and Trade Agreement. Een verdrag met Canada dat sinds 2017 voorlopig in werking is, maar waar de nationale parlementen nog mee moeten instemmen.

Circulaire economie Een economisch systeem waarin producten worden ontworpen met het oog op hergebruik, recycling en minimalisatie van afval. Regelgeving en heffingen kunnen producenten aanzetten tot het maken van duurzamere producten met een langere levensduur en betere recyclebaarheid.

CoR Comité van de Regio's. Is een instelling van de EU die is opgericht om lokale en regionale overheden een stem te geven in het Europese besluitvormingsproces. Het comité bestaat uit vertegenwoordigers van regionale en lokale autoriteiten in de lidstaten van de EU, waaronder 12 Nederlandse burgemeesters, wethouders en gedeputeerden en 12 plaatsvervangers. Zij zijn binnen het comité ondergebracht in fracties op basis van politieke kleur.

Digitale euro Een digitale vorm van de Euro-valuta die wordt voorgesteld als een alternatief voor fysiek contant geld. Deze geldvorm kan de privacy van mensen schaden en biedt theoretisch de overheid de mogelijkheid om politiek gemotiveerd specifieke transacties te blokkeren.

eID Europese Digitale Identiteit. Is een plan van de EU om één veilige digitale identiteitsoplossing te creëren. Hiermee kunnen EU-burgers en bedrijven online inloggen en toegang krijgen tot overheids- en bedrijfsdiensten in de hele EU, zonder steeds verschillende inloggegevens te hoeven gebruiken. Het moet zorgen voor gemak en bescherming van persoonlijke gegevens.

ETS Emissions Trading System oftewel Emissiehandelssysteem. Dit systeem is bedoeld om de uitstoot van CO2 te verminderen door vervuilers te laten betalen voor wat ze uitstoten, maar in de praktijk werkt het slecht. Er zijn te veel emissierechten op de markt, hun prijs is veel te laag en de grootste vervuilers vallen er niet onder.

EMU Economische en Monetaire Unie. Dit is een samenwerkingsverband binnen de Europese Unie (EU) dat de invoering en het beheer van de gemeenschappelijke munteenheid, de euro, omvat, met gedeeld monetair beleid, een centrale bank (ECB) en coördinatie van economisch beleid tussen de lidstaten.

Energie-Unie Een Europees energiebeleid dat tot doel heeft de energiezekerheid te waarborgen, de energiemarkt te integreren en duurzame energie te bevorderen.

Eurofederalisme Het streven naar een sterkere en meer federale Europese Unie met meer centrale macht.

Europese Green Deal Een omstreden initiatief van de Europese Commissie (Timmermans) dat tot doel heeft Europa tegen 2050 klimaatneutraal te maken.

Europees Semester EU-coördinatie van begrotings- en economisch beleid in lidstaten. Sociaal-economisch beleid wordt jaarlijks tussen november en juli bekeken. Belangrijkste doelen zijn harmonisatie, stabiliteit, gezonde overheidsfinanciën, economische groei, het voorkomen van onevenwichtigheden en monitoren van nationale herstel- en veerkrachtplannen binnen de EU.

1 **EVRM** Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens dat in 1950 werd opgesteld door de Raad van Europa. Ratificatie
2 van het verdrag is een voorwaarde voor elk land dat lid wil worden van de Raad van Europa én van de EU.

3

4 **Financialisering** Het proces waarbij de financiële sector een prominentere rol speelt in de economie, waardoor finan-
5 ciële overwegingen en markten invloed hebben op de werking van bedrijven, overheden en de samenleving.

6

7 **Frontex** Europees agentschap dat belast is met de bewaking van de buitengrenzen van de EU.

8

9 **GDPR** General Data Protection Regulation. De Europese richtlijn die ten grondslag ligt aan de AVG.

10

11 **Glyfosaat** Is een veelgebruikte herbicide voor onkruidbestrijding in landbouw en tuinbouw. De veiligheid ervan is onder-
12 werp van debat vanwege de gezondheidsrisico's voor mensen en de effecten op de biodiversiteit zoals bijensterfte.

13

14 **Geoblocking** Het beperken van de toegang tot internetinhoud op basis van geografische locatie/IP-adres, vaak gebruikt
15 om gebruikers in specifieke regio's te blokkeren van bepaalde online inhoud. Dit gebeurt bijvoorbeeld omdat de aan-
16 bieders in dat land niet hebben betaald voor uitzend- of auteursrechten, of omdat adverteerders alleen willen betalen
17 voor het verspreiden van de toegevoegde reclameboodschappen binnen een bepaalde regio en niet daarbuiten.

18

19 **Harmonisatie** Het proces waarbij regels, wetten of beleid tussen verschillende landen worden afgestemd om tot een
20 gemeenschappelijke standaard te komen. Bij volledige harmonisatie hebben landen geen ruimte om af te wijken van
21 de EU-regels, bij minimumharmonisatie kunnen zij bovenop de basisnorm aanvullende eisen stellen.

22

23 **IMVO** Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. OESO-richtlijn waarin is afgesproken dat in de bedrijfs-
24 voering van internationale ondernemingen wordt gezorgd voor respect voor mensenrechten, arbeidsomstandigheden
25 en milieu en dat negatieve gevolgen worden voorkomen.

26

27 **Interne markt** Het gebied binnen de EU waarin er vrij verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen is, zonder
28 belemmeringen door grenscontroles of tarieven.

29

30 **ISDS** Investor-State Dispute Settlement. ISDS voorziet in een juridisch proces waarbij buitenlandse investeerders
31 het recht hebben om geschillen met een gastland (waar ze investeringen hebben) voor te leggen aan internationale
32 arbitragepanels. Deze panels nemen beslissingen over geschillen tussen investeerders en staten op basis van de
33 bepalingen in het betreffende investeringsverdrag.

34

35 **Kapitaaleisen** Regels die bepalen hoeveel kapitaal banken moeten aanhouden als buffer om financiële schokken op
36 te vangen en risico's te verminderen.

37

38 **Kapitalisme** Een economisch systeem waarbij de productiemiddelen (zoals geld, grond en fabrieken) in handen zijn
39 van private individuen of bedrijven, met als doel winst te maken.

40

41 **Kopenhagencriteria** De vier criteria waaraan een kandidaat-lidstaat moet voldoen voordat het tot de EU kan toetreden.

42

43 **Kleinbedrijf** Bedrijven met minder dan vijftig werknemers en/of een jaarmzet van minder dan 12 miljoen euro.

44

45 **Mercosur-verdrag** Een handelsovereenkomst tussen de EU en de Mercosur-landen (Argentinië, Brazilië, Paraguay en
46 Uruguay).

47

48 **Militair-industrieel complex** De combinatie van militaire instellingen, wapenproducenten en overheid die samenwerken
49 om militaire technologieën en wapens te produceren en te onderhouden.

50

51 **Monetaire unie** Een groep landen die dezelfde munteenheid gebruikt en soms ook een gedeelde centrale bank heeft.

52

53 **Natura 2000** Een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden.

54

55

Neoliberalisme Een economische ideologie die pleit voor vrije markten, beperkte overheidsinterventie en privatisering van publieke diensten.	1
	2
	3
Opt-out Het recht van een land om ervoor te kiezen niet deel te nemen aan bepaalde EU-regelgeving of beleid.	4
	5
Open source-technologie Software waarvan de broncode openbaar beschikbaar is en vrij kan worden gebruikt, aangepast en gedistribueerd door iedereen.	6
	7
	8
OESO Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling. Een samenwerkingsverband van 36 hoogontwikkelde landen, bedoeld om sociaal en economisch beleid te bespreken, te bestuderen en te coördineren.	9
	10
	11
PFAS Poly- en perfluoralkylstoffen. Is een groep chemische stoffen die in veel producten voorkomen vanwege hun water- en vuilafstotende eigenschappen. Ze worden aangetroffen in brandblusschuimen, coatings, verpakkingen en textiel. PFAS zijn milieuverontreinigend en brengen grote gezondheidsrisico's met zich mee. Doordat ze niet gemakkelijk afbreken, is het onmogelijk om vervuiling te saneren.	12
	13
	14
	15
	16
Pushbacks Het beleid om migranten aan de grens tegen te houden en terug te sturen naar het land van herkomst zonder de mogelijkheid om asiel aan te vragen, vaak zonder rekening te houden met hun veiligheid of rechten.	17
	18
	19
PV Permanente Vertegenwoordiging. Dit is de officiële vertegenwoordiging van een EU-lidstaat bij de Europese Unie. Elke EU-lidstaat heeft een PV, die fungeert als een diplomatieke missie bij de EU-instellingen in Brussel en andere locaties. De PV is verantwoordelijk voor het behartigen van de belangen van de betreffende lidstaat bij de EU.	20
	21
	22
	23
Sociale dumping Het fenomeen waarbij werknemers uit verschillende landen in een regio tewerkgesteld worden tegen lagere lonen en slechtere arbeidsvoorwaarden dan wat normaal in die regio geldt.	24
	25
	26
Speculatieve producten Financiële producten die zijn ontworpen voor winst op basis van voorspellingen over toekomstige prijsbewegingen, zonder dat deze producten altijd een tastbare economische waarde vertegenwoordigen.	27
	28
	29
Speculatieve zakenbanken Banken die zich bezighouden met risicovolle financiële activiteiten zoals investeringen in speculatieve producten.	30
	31
	32
TTIP Transatlantic Trade and Investment Partnership. Een verdrag met de Verenigde Staten waar al lang over onderhandeld wordt, maar wat steeds kleiner wordt. Helaas is het nog steeds niet van tafel.	33
	34
	35
UNHCR United Nations High Commissioner for Refugees. De vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties.	36
	37
Voorzorgsbeginsel Het beginsel dat bij gebrek aan wetenschappelijke zekerheid over de veiligheid van een stof, voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen om mogelijke schade aan mens, dier of milieu te voorkomen.	38
	39
	40
Verdrag van Maastricht Een verdrag ondertekend in 1992 dat de oprichting van de Europese Unie (EU) formaliseerde en een aantal wijzigingen in het institutionele kader en economisch beleid van de EU introduceerde. Met dit verdrag werd de macht van de EU groter en werd tevens besloten de EMU op te richten.	41
	42
	43
	44
VN-Verdrag tot uitbanning van kernwapens Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (TPNW). Een geratificeerd internationaal verdrag dat tot doel heeft kernwapens te elimineren en lidstaten ertoe aanzet geen kernwapens te ontwikkelen, bezitten of gebruiken. Nederland heeft tegen dit verdrag gestemd, de overige NAVO-landen en kernmachten hebben niet gestemd.	45
	46
	47
	48
	49
Wapenembargo Een verbod op het verkopen, verstrekken of handelen in wapens met een specifiek land als sanctie voor schendingen van mensenrechten of voor betrokkenheid bij oorlogsmisdaden.	50
	51
	52
WHO World Health Organization oftewel Wereldgezondheidsorganisatie. Een organisatie van de Verenigde Naties die de zorg voor de gezondheid van de wereldbevolking in kaart brengt, coördineert en bevordert.	53
	54
	55

**Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort**

**(088) 243 55 55
sp@sp.nl • sp.nl**